

ВЪРХОВЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ
НА СЪЮЗА ПО ВЪПРОСИТЕ
НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ И
ПОЛИТИКАТА НА СИГУРНОСТ

Брюксел, 7.8.2015 г.
JOIN(2015) 29 final

2015/0173 (NLE)

Съвместно предложение за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

**за подписване на Споразумението за продължаване на дейността на
Международния център за наука и технология между Европейския съюз и
Евратом, действащи в качеството си на една страна, и Грузия, Киргизката
република, Кралство Норвегия, Република Армения, Република Казахстан,
Република Корея, Република Таджикистан, Съединените американски щати и
Япония**

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

МОТИВИ ЗА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО И НЕГОВИТЕ ЦЕЛИ

Общата цел на политиката на неразпространение е предотвратяването, откриването и реагирането на дейности за разпространение на оръжия за масово унищожение (ОМУ). За справяне с предизвикателствата, пораждани от разпространението на такива оръжия, съществуват многостранни конвенции и механизми за проверка, двустранни и национални законодателни уредби, предпазни мерки, санкции, мерки за контрол върху износа, съвместни мерки за намаляване на заплахите и планове за реагиране в извънредни ситуации.

Друг елемент на тази политика е наборът от мерки, свързани със знанията и високорисковите материали и технологии за ОМУ, които биха могли да бъдат използвани по-неподходящ и неразрешен начин, предизвиквайки големи щети.

В този контекст през 1994 г. след разпадането на Съветския съюз беше създаден Международният център за наука и технологии (МЦНТ). Той се финансира съвместно с други страни (САЩ, Канада и Япония) чрез многостранно международно споразумение, с което се цели предотвратяване на разпространението на научните и техническите познания, свързани с оръжията за масово унищожение (ОМУ). С течение на времето и други страни се присъединиха към Споразумението, а именно Армения, Беларус, Грузия, Казахстан, Киргизстан, Република Корея, Норвегия, Руската федерация и Таджикистан.

МЦНТ работи в пресечната точка между научните изследвания и неразпространението на ОМУ и е финансирал близо 3000 проекта на обща стойност от над 550 милиона евро. Участието на ЕС възлиза на близо 270 милиона евро. През последните години концепцията и работата на Международния център за наука и технология като научен център претърпяха развитие с оглед на променящата се динамика на разпространението на ОМУ, резултатите от анализите на заплахите и изменящите се нужди на страните. Центърът все повече акцентира върху подкрепата за проекти, насочени към смекчаване на по-обширните химични, биологични, радиологични и ядрени рискове, без да са задължително съсредоточени върху пренасочването на учени, а по-скоро върху насърчаването на мерките за биологична безопасност и биологична сигурност, модернизирането на материалната база на лабораториите, както и стимулирането на дейности за работа в мрежа между съответните научни общности.

След като през 2010 г. Руската федерация обяви, че ще се оттегли от Центъра, което стана факт на 15 юли 2015 г., страните се споразумяха, че трябва да бъде подписано ново споразумение, за да може Центърът да изпълнява ефективно своите задачи при промените се обстоятелства.

На 21 октомври 2013 г. Съветът даде разрешение на Комисията да започне преговори от името на Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия (действащи като една страна по Споразумението) за Споразумение за продължаване на дейността на Международния център за наука и технология („Споразумението“) между Европейския съюз и Евратом, действащи в качеството си на една страна, и Грузия, Киргизката република, Кралство Норвегия, Република Армения, Република Казахстан, Република Корея, Република Таджикистан, Съединените американски щати и Япония, като предостави съответните указания за водене на преговори (док. 14137/13 R –UE).

Целите, изложени в указанията за водене на преговори, бяха напълно постигнати, а становищата на държавите членки бяха взети предвид по време на преговорите. Проектът на Споразумение за продължаване беше представен на работната група „Неразпространение“ (CONOP) на Съвета на 24 февруари 2014 г. и на работна група „Атомни въпроси“ на 5 февруари 2014 г.

След това ЕК пристъпи към парафиране на проекта на Споразумение за продължаване. През юни 2014 г. Споразумението беше парафирано от всички страни, с изключение на Казахстан, Норвегия и Таджикистан. Към този момент се очакваше, че парафирането ще приключи във възможно най-кратък срок.

Поради това Комисията и върховният представител изготвиха настоящото съвместно предложение за решение на Съвета за разрешаване на подписването на Споразумението от името на Европейския съюз, включително определянето на съответното лице/съответните лица.

Парафирането на Споразумението от страна на Казахстан отне повече време от очакваното. Първоначално Казахстан поиска допълнително време за приключване на вътрешните процедури за одобрение на парафирането на Споразумението. По-късно бяха повдигнати възражения във връзка с превода на проекта на Споразумение на руски език. По време на вътрешната процедура и вследствие на промени в правителството през август 2014 г. Казахстан повдигна също така техническо правно възражение във връзка с позоваването на Виенската конвенция в Споразумението. През този период Беларус също се оттегли от Споразумението за МЦНТ, поради което упоменаването на Беларус в новото споразумение за продължаване трябва да бъде премахнато. За да се удовлетворят всички посочени искания, беше договорено да се изготви различна версия на Споразумението. В тази нова версия няма значителни промени по същество в сравнение с предишната и тя напълно съответства на указанията за водене на преговори, одобрени от Съвета. Езиковите проблеми бяха решени, упоменаването на Беларус бе заличено, а позоваването на Виенската конвенция бе заменено със съответния текст от самата конвенция, което бе прието от страна на Казахстан. В резултат на тези промени нова версия на Споразумението за продължаване беше парафирана от всички страни на 22 юни 2015 г. в Астана.

Настоящото предложение е следващата стъпка в процеса на подписване на Споразумението за продължаване на дейността на Международния център за наука и технология (наричано по-нататък „Споразумението“). Предложени са две паралелни процедури — една за подписването на Споразумението на основание ДЕС и ДФЕС и паралелна процедура за сключването на Споразумението съгласно Договора за Евратом.

СЪГЛАСУВАНОСТ СЪС СЪЩЕСТВУВАЩИТЕ РАЗПОРЕДБИ В ТАЗИ ОБЛАСТ НА ПОЛИТИКАТА

Както е посочено в тематичния стратегически документ за периода 2014—2020 г. по линия на Инструмента, допринасящ за стабилността и мира, поради разпространението на познанията в областта на двойната употреба е необходимо подкрепата да се съсредоточи от „преназначаването на учени“ към развитието на концепцията за „ангажираност на учените“. Оттогава подходът на ЕС бе съответно изменен с оглед на появата на нови средства за информация и комуникация, позволяващи по-лесен достъп до чувствителни знания и умения от страна на потенциални разпространители на ОМУ.

През годините значението в общата политика на сигурност на аспекта „човешко измерение“ постепенно се увеличи и вниманието се съсредоточи не само към

дейностите по пренасочване, но също и към необходимостта от ограничаване на познанията и експертния опит в областта на двойната употреба на световно равнище. Значението на тези аспекти нарасна в периода след 11-ти септември и това в крайна сметка доведе до приемането на Резолюция № 1540 на Съвета за сигурност на ООН от 2004 г. Тези промени бяха обсъдени и в рамките на програмата за глобално партньорство на Г-8. През 2009 г. работна група на Г-8, с одобрението на срещата на най-високо равнище, прие редица препоръки за координиран подход в областта на глобалното разпространение на познанията за оръжията за масово унищожение и ангажираността на учените. Тя изтъква разпространението на експертни знания за ОМУ или за други чувствителни области като ХБРЯ като повод за сериозна загриженост. Препоръките се позовават на поуките, извлечени от МЦНТ при изготвянето на подходящи проекти извън страните от Г-8, като начин да се допринесе към общите усилия за неразпространение. С декларацията на Г-8 от Довил действието на програмата за глобално партньорство се удължава след 2012 г., а ангажираността на учените се определя като ключова област.

Различните препоръки бяха взети под внимание по време на преговорите по новото споразумение за продължаване на дейността на МЦНТ. Съдържанието му е в съответствие с целите на Резолюция № 1540 на Съвета за сигурност на ООН.

СЪГЛАСУВАНOST С ДРУГИТЕ ПОЛИТИКИ НА СЪЮЗА

Новото споразумение за продължаване е в съответствие с Европейската стратегия за сигурност от 2003 г., преразгледана през 2008 г., както и със Заключенията на Съвета от 2013 г. относно осигуряването на трайна и ефективна политика на ЕС по отношение на новите предизвикателства, произтичащи от разпространението на оръжия за масово унищожение и системите за доставянето им. В заключенията се призовава за по-нататъшно укрепване на защитата срещу предаване на чувствителни технологии и умения, в т.ч. на изделия с двойна употреба.

Новото споразумение е също така в съответствие с програмата „Хоризонт 2020“, и по-специално с работната програма за сигурни общества, която насърчава приложните изследвания в областта на сигурността в различни чувствителни области. То е също така в съответствие със съдържанието на съответните изследователски програми на Евратом.

Финансирането на МЦНТ е част от новия Инструмент, допринасящ за стабилността и мира (IcSP), по-специално по член 5, параграф 2 от него. В Инструмента, допринасящ за стабилността и мира, има редица разпоредби, с които се гарантира, че припокриването на дейности и двойното финансиране ще бъдат избягвани. Комисията има правно задължение да гарантира, че приетите мерки са в съответствие с мерките за помощ на Съюза и на държавите членки, за да се избегнат припокриването на дейностите и двойното финансиране.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИАРНОСТ И ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

Решението за правното основание за настоящото предложение беше взето след обмен на мнения относно предложението за указанията за водене на преговорите в съответните работни групи на Съвета (работна група „Неразпространение“ и работна група „Атомни въпроси“) и Корепер.

Настоящото предложение е изготвено на основание членове 29 и 37 от ДЕС и член 218 от ДФЕС.

Паралелна процедура е започната на основание член 101 от Договора за Евратом.

СУБСИДАРНОСТ (ПРИ НЕИЗКЛЮЧИТЕЛНА КОМПЕТЕНТНОСТ)

Държавите членки приканиха Европейския съюз да бъде страна по Споразумението поради способността му да мобилизира експертен опит на територията на целия Съюз, както и поради дългогодишния му опит в тази област от 1992 г. насам. Държавите членки се съгласиха, че ЕС е в състояние да гарантира по-добра координация, както и изграждането на мрежи между заинтересованите страни, особено сред учените, надхвърляйки възможностите на отделните държави членки. За някои от включените рискове не съществуват граници (напр. епидемиите или контрабандата на опасни материали) и тези рискове трябва да се управляват на регионално или световно равнище.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПОСЛЕДВАЩИ ОЦЕНКИ, КОНСУЛТАЦИИ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ, СЪБИРАНЕ И ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЕКСПЕРТНИ СТАНОВИЩА

ПОСЛЕДВАЩИ ОЦЕНКИ/ПРОВЕРКИ ЗА ПРИГОДНОСТ НА ДЕЙСТВАЩОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

Изборът дейността да бъде продължена чрез международно споразумение беше направен, защото с него се осигурява максимална правна сигурност за Европейския съюз, включително процедури за финансиране, основаващи се на международни стандарти, които ще гарантират защитата на финансовите интереси на фондовете на Европейския съюз.

Освен това единствено чрез ново международно споразумение могат да се гарантират редица привилегии, свързани с имунитетите и привилегиите на служителите на ЕС, работещи в секретариата в Казахстан. Аналогично са гарантирани достъпът до институтите с цел контрол на изпълнението на финансираните от ЕС дейности, както и редица привилегии, позволяващи предоставянето на помощта да става без облагане с данъци като ДДС, мита и други такси.

КОНСУЛТАЦИИ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

През 2014 г. Научният консултативен комитет на МЦНТ започна поредица от срещи с представители на научните общности от Европейския съюз, САЩ, Япония и други страни, които понастоящем са членове на МЦНТ. Бяха набелязани редица приоритети в областта на ядрената, биологичната и химичната сигурност, както и във връзка с изменението на климата и допълнителните възможности за научна работа в мрежа, за които да бъде предоставена подкрепа в бъдеще.

През февруари 2015 г. Европейската комисия организира среща за задълбочени обсъждания с екип от експерти от всички партньорски държави, включително от ЕС. Наборът от приоритети беше допълнително уточнен и бяха получени препоръки относно механизмите за финансиране и начините на работа, по-специално за укрепване на подхода за работа в мрежа.

СЪБИРАНЕ И ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЕКСПЕРТНИ СТАНОВИЩА

Позицията на ЕС беше изготвена въз основа на препоръки от научни експерти в Европейската комисия, както и от ЕСВД. Освен това становища бяха предоставени от редица експерти на ЕС на високо равнище, които работят в тази област, и по-специално тези, които участват от името на ЕС в Научния консултативен комитет на МЦНТ.

Бяха финансирани също така няколко експертни проучвания за оценка на рисковете и заплахите в тази област в Кавказ и Централна Азия. Резултатите бяха обсъдени в работна група за ангажираността на учените, председателствана от Комисията. Нейните препоръки бяха взети предвид.

4. ПОДРОБНО ОБЯСНЕНИЕ НА КОНКРЕТНИТЕ РАЗПОРЕДБИ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

Целите на МЦНТ са напълно в съответствие с установените от Съвета указания за водене на преговори.

Основните цели на Центъра са заложи в член 2 от Споразумението за продължаване на дейността му. Тези цели са:

- i) да насърчава усъвършенстването на международните механизми за предотвратяване на разпространението на ОМУ и системите за доставянето им, както и на технологии, материали и експертни познания, които са ключови елементи, пряко свързани с разработването, производството, използването или усъвършенстването на ОМУ или на системите за доставянето им (включително технологии, материали и експертни познания с двойна употреба);
- ii) да предоставя на учени и инженери с познания и умения, приложими за ОМУ и системите за доставянето им, включително познания и умения, свързани с двойната употреба, възможности за обучение и алтернативна заетост, при които знанията и уменията им могат да се използват за мирни дейности;
- iii) да насърчава култура на сигурност по отношение на боравенето със и използването на материали, оборудване и технологии, които могат да се използват за проектиране, разработване, производство или употреба на ОМУ или на средствата за доставянето им; и
- iv) да допринася чрез дейностите си: за развитието на международното научно сътрудничество, укрепването на глобалната сигурност и стимулирането на икономическия растеж чрез иновации; за фундаментални и приложни изследвания и за технологично разработване и търговска реализация, *inter alia*, в областта на околната среда, енергетиката, здравеопазването и ядрената, химичната и биологичната безопасност и сигурност; и за насърчаване на по-нататъшната интеграция на учените с технологии, материали и експертни познания, приложими за ОМУ, в международната научна общност.

В съответствие с указанията за водене на преговори, в Споразумението (член 10) се предвижда, че всички дейности ще са необлагаеми с данъци и ще се ползват от други данъчни привилегии в държавите получатели.

Финансиращите страни ще имат пълен достъп с цел наблюдение, одит, оценка и инспекция на проектите, финансирани от ЕС, включително инспекция на съоръженията, които се ползват от финансирането, както е посочено в член 8 от Споразумението.

В член 12 от Споразумението са определени имунитетите и привилегиите на персонала на МЦНТ, включително на служителите, работещи от името на Европейския съюз. Текстът на член 12 от Споразумението съответства изцяло на разпоредбата от Виенската конвенция за дипломатическите отношения от 18 април 1961 г.

Не може да се използва директна препратка към Виенската конвенция поради някои правни въпроси, повдигнати от Казахстан. Поради това по време на преговорите това позоваване беше заменено с точния текст на съответните разпоредби на Виенската конвенция.

Съвместно предложение за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

**за подписване на Споразумението за продължаване на дейността на
Международния център за наука и технология между Европейския съюз и
Евратом, действащи в качеството си на една страна, и Грузия, Киргизката
република, Кралство Норвегия, Република Армения, Република Казахстан,
Република Корея, Република Таджикистан, Съединените американски щати и
Япония**

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

като взе предвид Договора за Европейския съюз, и по-специално членове 29 и 37 от него,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 218, параграф 3,

като взе предвид съвместното предложение на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и на Европейската комисия,

като има предвид, че:

- (1) На 21 октомври 2013 г. Съветът даде разрешение на Комисията да започне преговори за изготвянето на Споразумение за продължаване на дейността на Международния център за наука и технология между Европейския съюз и Евратом, действащи в качеството си на една страна, и Грузия, Киргизката република, Кралство Норвегия, Република Армения, Република Казахстан, Република Корея, Република Таджикистан, Съединените американски щати и Япония¹.
- (2) Тези преговори приключиха успешно.
- (3) Сключването на Споразумението подлежи на отделна процедура по отношение на въпросите, попадащи в компетентността на Европейската общност за атомна енергия.
- (4) Споразумението следва да бъде подписано от името на Съюза, при условие че бъде сключено на по-късна дата,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Подписването на Споразумението за продължаване на дейността на Международния център за наука и технология между Европейския съюз и Евратом, действащи в качеството си на една страна, и Грузия, Киргизката република, Кралство Норвегия, Република Армения, Република Казахстан, Република Корея, Република Таджикистан,

¹ Док. 14137/13 R-UE, приет на 21.10.2013 г.

Съединените американски щати и Япония се одобрява от името на Европейския съюз, при условие че това споразумение бъде сключено.

Текстът на Споразумението, което следва да бъде подписано, е приложен към настоящото решение.

Член 2

Генералният секретариат на Съвета изготвя акта за предоставяне на пълномощия на лицето(лицата), посочено(и) от преговарящия по Споразумението, да подпише(ат) Споразумението, при условие то да бъде сключено.

Съставено в Брюксел на година.

*За Съвета
Председател*